

Minister Infrastruktury

Znak pisma: DGW-2.054.7.2024
Warszawa, 13 grudnia 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 4416 z dnia 23 sierpnia 2024 r. Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Pani Bożeny Lisowskiej w sprawie gospodarki wodnej w Polsce, przedstawiam odpowiedzi na postawione pytania.

Pyt. 1. Woda to nie tylko życie, ale także zasób gospodarczy, który należy we właściwy sposób użytkować oraz utrzymywać. W jaki sposób w praktyce realizowane są wytyczne środowisk naukowych i organizacji pozarządowych w realizacji dobrych praktyk w utrzymaniu wód w Polsce przez Ministerstwo Infrastruktury i Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie?

Zarządzanie zasobami wodnymi służy zaspokajaniu potrzeb ludności i gospodarki oraz ochronie wód i środowiska związanego z tymi zasobami, co wymaga pogodzenia potrzeb człowieka i środowiska przyrodniczego, a także akceptacji społecznej wszystkich interesariuszy związanych z gospodarką wodną.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (dalej: PGW Wody Polskie) aktualnie trwa opracowywanie projektów Planów utrzymania wód dla obszaru całego kraju, w podziale na regiony wodne dotyczące obszaru działania każdego z regionalnych zarządów gospodarki wodnej. Zgodnie z założeniami opracowane dokumenty będą uwzględniać prowadzenie działań utrzymaniowych ułatwiających osiągnięcie celów środowiskowych, o których mowa w przepisach ustawy – Prawo wodne, a także obowiązujące dokumenty strategiczne i planistyczne z zakresu gospodarki wodnej, w tym m.in. krajowy program renaturyzacji wód powierzchniowych, plany gospodarowania wodami, plan przeciwdziałania skutkom suszy oraz aktualne oceny jednolitych części wód powierzchniowych. W tym zakresie istotny jest także fakt poddania Planów utrzymania wód strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko i przeprowadzenia konsultacji społecznych każdego z dokumentów wraz z prognozami oddziaływania na środowisko.

Podejście do utrzymania wód wymaga poszukiwania optymalnych rozwiązań w zakresie kompromisu pomiędzy potrzebami człowieka i przyrody, a właściwe gospodarowanie

wodami nie powinno zakłócać równowagi w środowisku. W celu spełnienia ww. wymagań niezbędne jest stosowanie dobrych praktyk w zakresie prac utrzymaniowych, które umożliwiają prowadzenie działań w przekształconym krajobrazie, a także mają wpływ na minimalizowanie negatywnego oddziaływania przedsięwzięć na środowisko oraz ograniczenie kosztów utrzymania rzek. W procesie planowania i wykonywania zadań utrzymaniowych oraz inwestycyjnych są uwzględniane nie tylko publikacje dotyczące stosowania dobrych praktyk¹, ale także wiedza i doświadczenie instytucjonalne PGW Wody Polskie, środowisk naukowych, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, których wspólnym celem jest dbałość o środowisko wodne. Jednostki organizacyjne PGW Wody Polskie są zobowiązane do uwzględnienia w procesie planowania zadań utrzymaniowych i inwestycyjnych ww. dobrych praktyk dla działań realizowanych na rzekach, jeziorach i urządzeniach wodnych.

Pyt. 2. Turystyka wodna w ostatnich latach dominuje, jeśli chodzi o wykorzystanie rekreacyjne i żeglugowe wód w Polsce. Ministerstwo Infrastruktury i Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie administrują drogami wodnymi o znaczeniu turystycznym. Czy w ostatnim czasie poprawiły się warunki i infrastruktura umożliwiająca korzystanie z wód na cele rekreacyjne? Jakie są aktualne dane pokazujące wykorzystanie tej infrastruktury? Jakie środki są na te cele przeznaczane, a jakie są potrzeby? Czy Ministerstwo Infrastruktury i Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie planują współpracę w tym zakresie z użytkownikami wód, w tym w także z jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi?

Pyt. 6. Wykorzystanie wód na cele gospodarcze w sposób zrównoważony pozwala na połączenie choćby działań związanych z żeglugą śródlądową i ochroną wód. Jakie działania związane z żeglugą śródlądową i drogami wodnymi są prowadzone i są planowane do realizacji przez Ministerstwo Infrastruktury i Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie? Czy działania te pozwolą na utrzymanie dotychczasowej klasy drogi wodnej, co zapewni możliwość żeglugi, w tym żeglugi turystycznej? Jakie środki i z jakich źródeł zostaną przeznaczone w tym celu?

Śródlądowe drogi wodne podzielono na siedem klas (Ia, Ib, II – IV oraz Va i Vb), z czego drogi wodne klas: Ia, Ib oraz II i III mają rangę regionalną, natomiast te o klasach IV, Va i Vb są drogami wodnymi międzynarodowymi. Jednocześnie przyjmuje się, że drogi wodne mieszczące się w klasach Ia, Ib oraz II są określane mianem dróg wodnych o znaczeniu turystycznym. Spośród 3768 km dróg wodnych w Polsce, niemal 3140 km (83%) stanowią drogi wodne klasyfikowane jako turystyczne, co wskazuje na ich znaczny potencjał w skali krajowej. Jednocześnie drogi wodne klas III – Vb, których parametry wykraczają poza zakres wartości przyporządkowanych klasom turystycznym nie wykluczają możliwości ruchu żeglugowego jednostek turystycznych oraz małych statków rekreacyjnych.

¹ „Katalog dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania (MGGP, 2018), „Dobre praktyki utrzymania rzek (WWF Polska, 2018), „Renaturyzacja wód – podręcznik dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych (Multiconsult, 2020).

W celu podnoszenia standardów związanych z utrzymaniem dróg wodnych właściwe służby prowadzą wymianę i modernizację oznakowania nawigacyjnego na szlakach żeglownych. Na akwenach kumulujących duży ruch jednostek rekreacyjnych, takich jak: Szczeciński Węzeł Wodny, Wrocławski Węzeł Wodny i krakowski odcinek Wisły, gdzie żegluga rekreacyjna jest intensywna, uruchomiona jest żegluga nocna i odnotowywana jest powiększająca się oferta rejsów turystycznych.

Rozwój żeglugi turystycznej jest też jednym z elementów opracowanego przez ministra właściwego ds. żeglugi śródlądowej i przyjętego przez Radę Ministrów *Krajowego Programu Żeglugowego do roku 2030* (dalej: KPŻ 2030). Głównym celem zaprojektowanych w dokumencie działań jest zwiększenie roli sektora żeglugi śródlądowej w wymiarze krajowym i lokalnym. Wartość całego programu to ok. 2 mld zł.

Do inwestycji, które znalazły się na indykatywnej liście projektów KPŻ2030, mogących ubiegać się o dofinansowanie z Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021-2027 i służących poprawie lub utrzymaniu klasy dróg wodnych należą:

- Modernizacja śluzy oraz sterowni na stopniu wodnym Opole wraz z przebudową awanportów - 2025-2028, 200 mln zł,
- Budowa jazu klapowego na stopniu wodnym Ujście Nysy w km 180,50 rzeki Odry wraz z infrastrukturą towarzyszącą - 2025-2028, 211 mln zł,
- Modernizacja śluzy oraz sterowni na stopniu wodnym Ujście Nysy wraz z przebudową awanportów oraz obiektów towarzyszących - 2025-2028, 200 mln zł,
- Modernizacja zabudowy regulacyjnej na Odrze granicznej – Etap II (możliwość realizacji w przypadku pozytywnego rozstrzygnięcia postępowania odwoławczego), 556 mln zł,
- Modernizacja Kanału Gliwickiego – szlaku żeglownego i jego ubezpieczeń brzegowych- etap I (sekcja V i VI) - 2025-2030, 104 mln zł,
- Rozbudowa systemu RIS na Odrzańskiej Drodze Wodnej - 2025-2028, 26,5 mln zł.

Oprócz powyższych projektów, na liście KPŻ2030 znajdują się następujące inwestycje, które nie mają zapewnionych źródeł finansowania:

- Odbudowa budowli regulacyjnych na Dolnej Wiśle w km 933–847 - 2025-2030, 145 mln zł,
- Odbudowa budowli regulacyjnych na Dolnej Wiśle w km 847–772 - 2025-2030, 207,5 mln zł,
- Odbudowa budowli regulacyjnych na Dolnej Wiśle w km 772–718 - 2025-2030, 207,5 mln zł,
- Pilotażowe wdrożenie RIS Dolnej Wisły - 2025-2030, 54 mln zł,
- Dokumentacja projektowa dla inwestycji pn. Budowa nabrzeża przeladunkowego na Wiśle w Solcu Kujawskim - 2025-2030, 13,5 mln zł.

Działania inwestycyjne wskazane w KPŻ 2030 pozwolą na usunięcie największych wąskich gardeł na wykorzystywanych transportowo odcinkach śródlądowych dróg wodnych na

zapleczu portów morskich. Realizacja programu przyczyni się również do rozwoju całego sektora żeglugi śródlądowej poprzez działania mające na celu kształtowanie warunków na rzecz rozwoju terminali śródlądowych, poprawy ochrony środowiska poprzez obniżenie emisyjności statków żeglugi śródlądowej i rozwój systemów zarządzania ruchem. W efekcie zakłada się również rozwój kapitału ludzkiego sektora oraz wzrost atrakcyjności dróg wodnych i ich turystycznego wykorzystania.

Wśród celów szczegółowych KPŻ 2030 wskazano m.in. *Rozwój partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju dróg wodnych, w ramach którego* zaplanowano budowanie partnerstwa na rzecz rozwoju dróg wodnych i ich gospodarczego wykorzystania m.in. z jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i innymi, a także realizację zadania pn. opracowanie kierunków rozwoju infrastruktury MDW E70 we współpracy z samorządami i partnerami społecznymi.

Biorąc pod uwagę powyższe w dniu 11 czerwca 2024 r. Ministerstwo Infrastruktury zawarło list intencyjny dotyczący współpracy na rzecz rozwoju polskiego odcinka Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 (dalej: MDW E70) z Prezesem PGW Wody Polskie lokalnymi samorządami. List intencyjny jest wyrażeniem chęci współpracy ww. przedstawicieli na rzecz działań zmierzających do rewitalizacji i zrównoważonego rozwoju polskiego odcinka MDW E70 w zakresie m.in. utrzymania i modernizacji szlaku żeglugowego pod kątem rozwijania jego potencjału turystycznego, podnoszenia unikalnych walorów kulturowych, przyrodniczych i krajobrazowych. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom samorządów i użytkowników rzek, a także podtrzymując dobrą dotychczas współpracę rządowo-samorządową w tym obszarze, Ministerstwo Infrastruktury rozpoczęło pracę nad opracowaniem Programu wieloletniego dla MDW E70, celem zabezpieczenia środków finansowych w długoterminowej perspektywie na zadania modernizacyjno–utrzymaniowe i remontowe w jej przebiegu. Realizacja ww. programu ma na celu przywrócenie i utrzymanie korzystnych warunków do wykorzystywania przedmiotowej drogi wodnej przez jednostki rekreacyjne indywidualne i pasażerskie oraz umożliwienie uprawiania szeroko rozumianej turystyki wodnej.

Jeśli chodzi o działania podejmowane przez PGW Wody Polskie, to w ramach współpracy z sektorem żeglugi śródlądowej oraz w celu zapewnienia lepszej wymiany informacji, w drugiej połowie 2020 r. Prezes PGW WP powołał regionalne zespoły ds. żeglugi śródlądowej i turystyki wodnej. Ich głównym zadaniem jest bieżąca konsultacja działań podejmowanych przez administrację drogi wodnej, a także tworzenie rozwiązań służących rozwojowi oraz promocji żeglugi i turystyki na szlakach żeglownych w Polsce. W spotkaniach ww. zespołów uczestniczą w szczególności armatorzy przewozów transportowych i pasażerskich, przedstawiciele administracji żeglugi śródlądowej, portów i przystani, przemysłu stoczniowego, szkół żeglugowych oraz stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, których działalność związana jest z wykorzystywaniem śródlądowych dróg wodnych, w tym organizacji turystycznych, a także sami turyści.

Kompleksowe prowadzenie polityki sektora żeglugi śródlądowej wymaga realizacji bieżących zadań utrzymaniowych i inwestycyjnych o charakterze rewitalizacyjnym (przekładających się m.in. na poprawę warunków nawigacyjnych na śródlądowych

drogach wodnych, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju uwzględniającego cele środowiskowe i gospodarcze), a także planowania polityki rozwoju całego sektora (działań regulacyjno-prawnych i programowych). Ministerstwo Infrastruktury, realizując i planując strategię rozwoju śródlądowych dróg wodnych, kieruje się koniecznością zapewnienia zrównoważonego systemu transportowego kraju, który wpływa na rozwój gospodarczy, gwarantuje spójność terytorialną oraz społeczną i realizację celów środowiskowych.

Pyt. 3. Dialog ze stroną społeczną jest bardzo ważnym aspektem w zarządzaniu zasobami wodnymi w Polsce i oczekiwaniami poszczególnych interesariuszy. W jaki sposób Ministerstwo Infrastruktury i Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie jest przygotowane do reagowania interwencyjnego, w tym w zakresie współpracy ze służbami zarządzania kryzysowego oraz wykorzystaniem sił własnych.

Jaki stan strat i szkód w powyższym zakresie w mieniu gospodarki wodnej zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie wystąpił w 2024 r.? Jakie środki i z jakich źródeł przeznaczono na usuwanie tych szkód?

Plany zarządzania kryzysowego tworzone są zgodnie z ustawą z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym na wszystkich szczeblach administracji – na poziomie centralnym (Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego), ministerialnym (plany zarządzania kryzysowego ministrów kierujących działami administracji rządowej i kierowników urzędów centralnych) i terenowym (wojewódzkie, powiatowe i gminne plany zarządzania kryzysowego). Plany podlegają systematycznej aktualizacji, a cykl planowania nie może być dłuższy niż 2 lata.

Obecnie trwa proces aktualizacji Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego (KPZK) prowadzony przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa we współpracy z ministrami. Plan ten zawiera m.in. charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa, zadania w zakresie monitorowania zagrożeń oraz procedury reagowania kryzysowego, określające sposób postępowania w sytuacjach kryzysowych.

W czerwcu 2023 r. Plan zarządzania kryzysowego Ministra Infrastruktury dla działu administracji rządowej gospodarka wodna uzupełniono o nowy moduł zadaniowy pn. „Reagowanie na zagrożenia w środowisku wodnym”. Określono w nim przedsięwzięcia reagowania na poziomie Ministra, PGW Wód Polskich, urzędów żeglugi śródlądowej, urzędów morskich i IMGW-PIB. Ponadto ww. plan zostanie zweryfikowany w celu uwzględnienia zapisów KPZK (po jego aktualizacji).

Informowaniem ludności o występujących zagrożeniach zajmuje się Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. RCB monitoruje w trybie całodobowym sytuację pod kątem wystąpienia różnego rodzaju zagrożeń i na podstawie informacji od różnych instytucji (ministerstw, służb, urzędów i instytucji centralnych np. IMGW oraz urzędów wojewódzkich), przygotowuje komunikaty z ostrzeżeniami (tzw. alert RCB). Po otrzymaniu informacji o zagrożeniu RCB przesyła ją operatorom sieci komórkowych, którzy niezwłocznie

rozsyłają ją do swoich abonentów. Każdy użytkownik telefonu komórkowego znajdujący się w obszarze powiadamiania alarmowego (obszarze zagrożenia), dostaje na swój telefon krótką wiadomość tekstową (SMS) informującą o rodzaju zagrożenia.

Jeśli chodzi o działania w zakresie PGW Wody Polskie, informuję, że w jednostce funkcjonują centra operacyjne ochrony przeciwpowodziowej, których rolą jest m.in.: zbieranie, tworzenie oraz dostarczanie informacji o bieżącej sytuacji meteorologiczno-hydrologicznej w skali obszarów dorzeczy i regionów wodnych, pełnienie dyżurów w okresie zagrożenia powodziowego i powodzi oraz współpraca ze stałym dyżurem w zakresie ochrony przeciwpowodziowej. Centra prowadzą także nadzór i koordynują działania PGW Wody Polskie w sytuacjach kryzysowych związanych z zagrożeniem powodziowym w skali kraju, współpracując z RCB oraz wojewódzkimi centrami zarządzania kryzysowego w zakresie monitorowania zagrożenia powodziowego. Ponadto pracownicy jednostek terenowych PGW Wody Polskie, obiektów hydrotechnicznych i zespołów wsparcia technicznego na bieżąco monitorują sytuację w terenie i na obiektach hydrotechnicznych. Wszelkie uszkodzenia na ciekach są usuwane w zależności od możliwości za pomocą zespołów wsparcia technicznego PGW Wody Polskie lub firm zewnętrznych. Od 1 stycznia 2023 r. funkcjonuje całodobowy telefon alarmowy, mający na celu zapewnienie całodobowego monitoringu zagrożeń, wymiany informacji o wystąpieniu zagrożeń oraz zaistnieniu sytuacji kryzysowych w obszarze właściwości PGW Wody Polskie.

W sezonie zimowym PGW Wody Polskie jest odpowiedzialne za zapewnienie zimowej osłony przeciwlodowej. W przypadku powstania zatorów lodowych na rzekach oraz odpowiednich warunków hydrologicznych, podejmowana jest decyzja o lodołamaniu, która pozwala w bezpieczny sposób odprowadzić skruszony lód, nie dopuszczając do powstania powodzi zatorowych. Od 1 grudnia do 15 marca flota lodołamaczy wraz z ich obsługą pozostają w gotowości do podjęcia akcji lodołamania na wybranych odcinkach głównych rzek w Polsce.

Ponadto zarówno Ministerstwo Infrastruktury jak i PGW Wody Polskie współpracuje z komendami miejskimi, powiatowymi, wojewódzkimi Policji, Straży Pożarnej, Ochotniczych Straży Pożarnych w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, a także z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organami administracji rządowej.

Odnosząc się do pytania o stan strat i szkód powodziowych w 2024 r. informuję, że w okresie listopad 2023 r. - marzec 2024 r. szkody spowodowane wezbrzeniami zostały oszacowane przez PGW Wody Polskie na kwotę około 21,5 mln zł. Mając powyższe na uwadze, Minister Infrastruktury wystąpił do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z wnioskiem o przyznanie rezerwy celowej budżetu państwa poz. 4 – przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych. W ślad za wnioskiem Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji poinformowało o przyznaniu na ten cel środków w wysokości 10 mln zł.

Nieporównywalnie większe straty w 2024 roku wywołała powódź, która we wrześniu br. dotknęła głównie południowe województwa kraju, leżące w dorzeczu Odry. W wyniku

powodzi największe uszkodzenia w infrastrukturze wodnej są zlokalizowane w województwie dolnośląskim, opolskim i śląskim i to tam planowany jest najszerszy zakres prac odtworzeniowych. Niezbędna jest odbudowa zniszczonych zbiorników wodnych m.in. Zbiornika Stronie Śląskie i Zbiornika Topola oraz prace odtworzeniowe na Białej Łądeckiej, Białej Głuchołaskiej, Nysie Kłodzkiej czy rzece Bóbr. Niezbędna jest również odbudowa i doszczelnienie wałów przeciwpowodziowych. PGW Wody Polskie szacuje koszt inwestycji wymagających odtworzenia w związku z przejściem fali powodziowej we wrześniu 2024 r. na ok. 3,2 mld zł. Dokładne szacunki będą znane po pełnym oszacowaniu skutków powodzi i przeprowadzeniu niezbędnych ocen stanu technicznego obiektów hydrotechnicznych. Niemniej jednak już teraz trwają prace nad zapewnieniem środków na działania odtworzeniowe w infrastrukturze hydrotechnicznej, a Ministerstwo Infrastruktury zabiega o ich zabezpieczenie w budżecie państwa, rezerwach celowych oraz w ramach środków europejskich na najbliższe lata. PGW Wody Polskie przewiduje, że do końca 2024 r. zostaną zrealizowane prace interwencyjne za kwotę ok. 90 mln zł. W latach 2025-2027 PGW Wody Polskie planuje opracowywać dokumentację dla inwestycji na terenach objętych powodzią, a na przygotowanych zadaniach rozpocząć roboty budowlane, na co niezbędne jest zabezpieczenie środków. Proponowanym przez PGW Wody Polskie źródłem finansowania są środki UE (w przypadku inwestycji możliwych do zrealizowania do roku 2029) oraz Banku Światowego (do roku 2033).

Tegoroczna powódź pokazała jak skutecznym środkiem ochrony przeciwpowodziowej są zbiorniki, a w szczególności duże zbiorniki suche, takie jak Racibórz Dolny. Konieczne jest kontynuowanie prac w zakresie zwiększenia ochrony przeciwpowodziowej oraz odbudowa zniszczonej zabudowy hydrotechnicznej. Analizowane jest również wykorzystanie dodatkowych środków europejskich, w ramach już funkcjonujących programów operacyjnych. Analizowana jest w szczególności możliwość budowy zbiorników retencyjnych (suchych i wielofunkcyjnych) w kolejnych lokalizacjach, w tym w Kotlinie Kłodzkiej. Najpilniejsze zadania do realizacji obejmują w szczególności budowę zbiorników, tj. Kamieniec Ząbkowicki, Raclawice Śląskie czy Rzymówka. Niezbędny jest też rozwój systemu obwałowań w lokalizacjach o największym ryzyku – m.in. na Odrze, Nysie Kłodzkiej, w dolinie Bobru i Baryczy.

Część tych projektów ma już kompletny montaż finansowy, w szczególności w oparciu o środki europejskie w programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FENIKS 2021-2027). Łączna alokacja środków europejski na zadania inwestycyjne i planistyczne, służące ochronie przed powodzią w tym programie wynosi 600 mln €.

Podsumowując podkreślam, że Ministerstwo Infrastruktury kontynuuje prace w celu zwiększenia ochrony przeciwpowodziowej oraz odbudowy zniszczonej zabudowy hydrotechnicznej. W celu poprawy stanu budowli hydrotechnicznych i poprawy bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców wykorzystane będą środki europejskie, w ramach już funkcjonujących programów operacyjnych, jak również środki dotacyjne z budżetu państwa. Trwają także prace nad przygotowaniem projektu,

współfinansowanego ze środków międzynarodowych instytucji finansowych, którego celem będzie również redukcja ryzyka powodziowego.

Pyt. 4. Dialog ze stroną społeczną jest bardzo ważnym aspektem w zarządzaniu zasobami wodnymi w Polsce i oczekiwaniach poszczególnych interesariuszy. W jaki sposób Ministerstwo Infrastruktury i Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie współpracuje w przedmiotowym zakresie z interesariuszami, w tym w szczególności z jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi?

Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami pozarządowymi jest podejmowana regularnie zarówno przy realizacji konkretnych projektów lub zadań mających na celu poprawę stanu wód, jak również przy okazji organizacji kluczowych dla gospodarki wodnej wydarzeń.

We współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie gospodarki wodnej PGW Wody Polskie podejmuje szereg inicjatyw, w tym m.in. przy następujących inwestycjach:

- „Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich wraz z budową śluzy „Guzianka II” i remontem śluzy „Guzianka I” / Etap II B – przebudowa i umocnienie 5 kanałów na szlaku od Mikołajek do Giżycka”;
- „Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich wraz z budową śluzy „Guzianka II” i remontem śluzy „Guzianka I” / Etap III – remont śluzy „Guzianka I”, śluzy i jazu w Karwiku, jazu w Kwiku, udrożnienie szlaku wodnego WJM poprzez prace hydrotechniczne przy kanałach i ich połączeniach z jeziorami, przebudowa i umocnienie 3 kanałów i rzeki Węgorapy, przebudowa nabrzeża jezior: Mikołajskie i Niegocin”;
- „Przebudowa Polderu Żelazna. Etap I” – inwestycja realizowana w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 oraz przy współudziale środków finansowych Miasta Opole;
- „Rewitalizacja ubezpieczeń betonowych brzegów rzeki Warty w km 246,00 do km 243,5 (m. Poznań)” – projekt zrealizowany w partnerstwie pomiędzy Miastem Poznań a PGW Wody Polskie;
- „Program przywrócenia drożności i ochrony rzeki Kamienicy Nawojowskiej w Nowym Sączu wraz z kluczowymi działaniami likwidującymi bariery dla ryb” – zadanie realizowane w ramach Programu Operacyjnego „Rybnictwo i Morze” przy współudziale Gminy Oświęcim;
- „Rozwój gospodarki turystycznej w oparciu o wykorzystanie walorów krajobrazowych w celu zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego terenu nad Zalewem Sulejowskim w miejscowości Smardzewice”;
- „Zielona Infrastruktura Wielkich Jezior Mazurskich. Komponent A - przebudowa nabrzeży, kanałów, jezior i rzek” – w ramach porozumienia ze Stowarzyszeniem Wielkie Jeziora Mazurskie 2020.

PGW Wody Polskie w ramach swoich zadań ustawowych opracowuje projekty dokumentów planistycznych w gospodarce wodnej i przeprowadza ich cykliczne przeglądy i aktualizacje zgodnie z obowiązkami wynikającymi z Ramowej Dyrektywy Wodnej² oraz ustawy Prawo wodne. Podczas przygotowywania ww. dokumentów zapewniana jest współpraca w szczególności z: jednostkami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi, grupami osób bezpośrednio zainteresowanych projektem – mieszkańcami terenów zagrożonych powodzią lub osobami, które mogą w przeszłości być zagrożone powodzią.

W II połowie 2020 r. zostały powołane zespoły do spraw żeglugi śródlądowej i turystyki wodnej. Wśród zadań realizowanych przez zespoły można wymienić przede wszystkim:

- współtworzenie i aprobowanie koncepcji oznakowania nawigacyjnego dla wielu odcinków dróg wodnych, głównie na terenie RZGW w: Gliwicach, Krakowie, Poznaniu i Warszawie;
- zorganizowanie kampanii na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa turystów użytkujących jednostki pływające niewymagające posiadania uprawnień na terenie RZGW w Białymstoku;
- omówienie koncepcji oznakowania nawigacyjnego dla kolejnych odcinków dróg wodnych;
- podjęcie działań mających na celu synchronizację czasu prac mostów zwodzonych i obiektów PGW Wody Polskie na szlakach żeglownych Pętli Żuławskiej;
- podpisanie listu intencyjnego w sprawie budowy miejsca przesiadkowego na pochylni Jelenie na Kanale Elbląskim;
- działanie na rzecz odtworzenia żeglugi nocnej w Warszawie.

Ponadto PGW Wody Polskie biorą udział w spotkaniach Lokalnych Partnerstw ds. Wody (LPW), które mają na celu wymianę doświadczeń z jednostkami samorządu terytorialnego, zmierzających do współpracy w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Od 2022 r. w panelach dyskusyjnych w wybranych konferencjach organizowanych w ramach LPW w zakresie gospodarowania wodą na obszarach wiejskich uczestniczy także przedstawiciel Ministerstwa Infrastruktury.

Regularnie organizowane są też posiedzenia tzw. Wodnego Okrągłego Stołu, służące współpracy i dyskusji między interesariuszami, organami administracji centralnej i samorządowej, a także przedstawicielami przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych i lokalnych społeczności. Dotychczas odbyły się 4 posiedzenia okrągłego stołu, dedykowane istotnym aspektom gospodarki wodnej, takim jak ochrona przed powodzią i suszą, retencja, edukacja wodna, minimalizacja wpływu na środowisko w zarządzaniu zasobami wodnymi czy woda w rolnictwie.

² Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim

Wszecstronna współpraca organów administracji państwowej i samorządowej, a także strony społecznej ma kluczowe znaczenie i jest niezbędna do zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi, korzystnego zarówno z punktu widzenia społeczeństwa, gospodarki, jak i środowiska naturalnego. Podejmowane w ostatnim czasie działania o charakterze kooperacyjnym są wyraźnym potwierdzeniem, że strona rządowa jest otwarta na dialog ze stroną społeczną i dostrzega potrzebę jego kontynuacji, jako istotnego elementu zarządzania w obszarze gospodarce wodnej.

Pyt. 5. Nowoczesna gospodarka wodna to nie tylko działania hydrotechniczne związane z wykorzystaniem materiałów budowlanych, ale także działania wykorzystujące materiały naturalne, czy działania renaturyzacyjne. Jakie działania renaturyzacyjne wód powierzchniowych realizuje i planuje realizować Ministerstwo Infrastruktury i Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie? Czy prowadzone są w tym zakresie konsultacje z organizacjami pozarządowymi oraz pozyskiwane środki finansowe z Unii Europejskiej?

W 2023 r. w drodze właściwych rozporządzeń Ministra Infrastruktury przyjęto drugą aktualizację planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy – IIaPGW. W ramach IIaPGW, dla poszczególnych kategorii wód zaplanowano szereg działań naprawczych (prośrodowiskowych), w tym ponad 2 tys. działań ukierunkowanych na renaturyzację, poprawę warunków hydromorfologicznych rzek i potoków oraz poprawę stanu siedlisk i retencji naturalnej w zlewni. Jako jedno z działań ujętych w IIaPGW opracowany został również Krajowy program renaturyzacji wód powierzchniowych, którego głównym celem było określenie działań renaturyzacyjnych, które ze względów środowiskowych i ekonomicznych powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności.

Jeśli chodzi o współpracę z organizacjami pozarządowymi informuję, że z uwagi na interdyscyplinarny, często innowacyjny charakter działań renaturyzacyjnych, większość projektów jest realizowana we współpracy z różnymi partnerami, w tym: jednostkami naukowymi, organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego oraz międzynarodowymi instytucjami badawczymi.

Dotychczas PGW Wody Polskie jako współbeneficjent, przy udziale partnerów, zrealizowało m.in. następujące inwestycje w zakresie szeroko rozumianej renaturyzacji:

- „Odbudowa różnorodności biologicznej doliny Nidy, poprzez odbudowę korytarzy ekologicznych i zwiększenie retencji gruntowej” – jest to największy projekt PGW WP o charakterze renaturyzacyjnym na łączną kwotę ok. 95 mln zł, realizowany w ramach Funduszy dla Polski Wschodniej;
- „Przywrócenie drożności morfologicznej rzeki Noteci od Pakości do Krostkowa – etap I”;
- „Renaturyzacja dna doliny Łupawy; koryta nizinnej i podgórskiej rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, starorzeczy oraz łęgów jesionowo-olszowych”;
- „Odtworzenie ciągłości ekologicznej Wisły i dolnych odcinków rzek Soły i Skawy”;
- „Life+ Budowa niebieskiego korytarza ekologicznego wzdłuż doliny zlewni rzeki Regi i jej dopływów”;

- „Przywrócenie ciągłości ekologicznej i realizacja działań poprawiających funkcjonowanie korytarza swobodnej migracji rzeki Białej Tarnowskiej”;
- „LIFE - Wdrażanie Planu gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły na przykładzie zlewni Pilicy”.

Jeśli chodzi o finansowanie działań o charakterze renaturyzacyjnym, to planowana jest ich realizacja ze środków europejskich. Pod koniec lipca 2024 r. Minister Funduszy i Polityki Regionalnej podjął decyzję o identyfikacji 12 projektów PGW Wody Polskie, planowanych do realizacji w ramach programu FEiKS 2021-2027 - Adaptacja do zmian klimatu zapobieganie klęskom i katastrofom w ramach wybranego typu projektów pn. „Renaturyzacja przekształconych cieków wodnych i obszarów od wód zależnych”. Zaplanowane do realizacji są zadania renaturyzacyjne m.in. na Noteci, Narwi, Czarnej Staszowskiej, Nysie Kłodzkiej czy Białym Dunajcu o łącznej wartości ok. 280 mln zł. Nabory na te projekty zostały wszczęte przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w dn. 30 września 2024 r. Zadania zgodnie z harmonogramami będą realizowane do 2029 r.

Ponadto w ramach unijnego programu LIFE PGW Wody Polskie planuje realizację kolejnych 14 projektów o charakterze renaturyzacyjnym, poprawiających gospodarowanie zasobami wodnymi m.in. na Drawie, Bugu, Skawince i Bobrze. PGW Wody Polskie dla części zadań będzie beneficjentem koordynującym, a w niektórych weźmie udział jako współbeneficjent lub partner.

Z poważaniem

Dokument podpisany elektronicznie przez:
z upoważnienia Ministra Infrastruktury
Przemysław Koperski
Podsekretarz Stanu